

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.450/2021/9.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Csák Zsolt, a tanács elnöke
. Gimesi Ágnes, előadó bíró
. Domonyai Alexa, bíró

Az eljárás helye:

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2021. október 26.

Az ügy tárgya: vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): **I.r. vádlott** és társai

Első fok: övárosi Törvényszék, 24.B.952/2015/160., ítélet, tárgyalás,
2018. január 18.

Másodfok: övárosi Ítéltábla, 5.Bf.221/2018/47., ítélet, tárgyalás,
2019. február 13.

Az indítvány előterjesztője: II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezés

Rendelkező rész

A Kúria a vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények miatt I.r. vádlott és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 24.B.952/2015/160. számú, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletét II. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Fővárosi Törvényszék a 2018. január 18. napján kihirdetett 24.B.952/2015/160. számú ítéletével II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 40 rendbeli társtettesként elkövetett hivatali vesztegetés büntetében [Btk. 293. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat], 32 rendbeli bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés büntetében [Btk. 293. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat], vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont I. és II. fordulat], 3 rendbeli befolyással üzérkedés büntetében [Btk. 299. § (1) bekezdés I. fordulat, (2) bekezdés a) és c) pont], 73 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont], 155 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés a) pont] és felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont].
- [2] Ezért II. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év Magyarország területéről kiutasításra ítélte, továbbá vele szemben 2.700 euró erejéig vagyonekobzást rendelt el. Megállapította, hogy a II. rendű terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon

bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

- [3] Az elsőfokú ítélet ellen a fellebbviteli főügyészség által bejelentett fellebbezés alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2019. február 13. napján meghozott 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet II. rendű terhelt vonatkozásában megváltoztatta: II. rendű terhelt cselekményeit 188 rendbeli - 1 esetben bűnsegédként, 187 esetben felbujtóként elkövetett - közokirat-hamisítás büntettének [1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont], 1 rendbeli közokirat-hamisítás büntettének [1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés a) pont], 77 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [1978. évi IV. törvény 275. § (1) bekezdés b) pont], 33 rendbeli befolyással üzérkedés büntettének [1978. évi IV. törvény 256. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és c) pont], 2 rendbeli folytatólagosan - egy esetben felbujtóként - elkövetett hivatali vesztegetés büntettének [1978. évi IV. törvény 253. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat] és 1 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntettének [1978. évi IV. törvény 254. § (1) bekezdés], minősítette, a büntetését bünszervezetben elkövetővel szemben kiszabottnak tekintette; a szabadságvesztés tartamát 2 év 6 hónapra enyhítette, megállapította, hogy a szabadságvesztést fegyházban kell végrehajtani, melyből a II. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható; rögzítette a II. rendű terhelt által őrizetben töltött időt, egyebekben a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.
- [4] II. A vádról rendelkező, jogerős ítélettel szemben a II. rendű terhelt meghatalmazott védője a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára tekintettel a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés miatt - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.
- [5] A meghatalmazott védő felülvizsgálati indítványában hivatkozott arra, hogy a II. rendű terhelt a nyomozás során fogatosított első gyanúsított vallomásaiban a bűncselekmény elkövetését nem ismerte el és vallomást nem kívánt tenni. A 2016. szeptember 5. napján történt gyanúsított kihallgatása során a VIII. rendű terhelt védőjének helyetteseként eljáró ügyvéd látta el a II. rendű terhelt védelmét, aki a bűncselekmény elkövetését nem ismerte el, és vallomást nem kívánt tenni. A II. rendű terhelt sem az elsőfokú, sem a másodfokú bírósági eljárásban vallomást nem tett, a nyomozás során tett vallomásait az elsőfokú bíróság felolvasással tette a bizonyítás anyagává.
- [6] 2012. június 7. napján a VIII. rendű terhelt - a védője helyetteseként eljáró védő jelenlétében -, majd 2012. június 25. napján fogatosított folytatólagos kihallgatása alkalmával - a védője jelenlétében - a jogerős ítélet 1/37, 38, 45, 47, és IV. 1-15 tényállási pontjait érintően vallomást tett, amelyben a II. rendű terhelt vonatkozásában előadta, hogy írni és olvasni nem tudó román személyek jogosítványának megszerzésében a II. rendű terhelt közreműködött, kezdetben lakcímkártyát és regisztrációs kártyát intézett, majd a II. rendű terhelt az okmányirodában a IV. rendű és VI. rendű terheltekhez vitte az embereket, a II. rendű terhelt rendszeresen pénzt adott a VI. rendű terheltnak tevékenysége ellátásáért.
- [7] II. rendű terhelt védelmét - 2013. május 7. napjától kezdődően - mind a nyomozási, mind a bírósági szakban ügyvéd1, míg a VIII. rendű terhelt védelmét mindvégig ügyvéd2 látta el, akiknek helyettesítésére ügyvéd3 volt jogosult. A helyettes védő több ízben eljár mind a nyomozás, mind a bírósági eljárás során, így a 2012. június 7. napján fogatosított gyanúsított kihallgatáson, továbbá a 2017. április 4., a 2017. június 15., a 2017. augusztus 31., a 2017. november 7., a 2017. november 14., a 2018. január 12. és a 2018. január 18. napjain megtartott bírósági tárgyalásokon.
- [8] A II. rendű terhelt védelmét a 2016. szeptember 5. napján történő gyanúsított kihallgatásakor és a 2017. október 17. napján megtartott tárgyaláson a VIII. rendű terhelt védőjének helyettese, ügyvéd3 látta el, így ugyanaz a védő járt el az érdeellentétben álló terheltek védelmében. E tárgyaláson az elsőfokú bíróság a II. rendű terheltnél is érintő bizonyítást vett fel, amelyet később

nem ismételt meg.

- [9] A nyomozás során hatályos Be. 45. § (1) bekezdés c) pontja, míg a 2017. október 7. napján megtartott tárgyalás időpontjában hatályos Be. 43. § (1) bekezdés e) pontja alapján nem lehet védő, aki a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsított, vagy akinek az érdeke a terheltével ellentétes. Az, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e - az ítélkezési gyakorlat szerint - kizárólag védekezésüknek, illetve a vallomásuknak a tartalma alapján dönthető el (Bfv.I.593/2008, EBH 2004.1 14., BH 2009.200., BJD 1689, BJD 3493). Így érdekellentét keletkezik a terheltek között akkor, ha lényeges kérdésben a védekezésük, a vallomásuk nem vág egybe, vagy az eltérő. Így a VIII. rendű terhelttel érdekellentétben lévő II. rendű terhelt ténylegesen olyan eljárásjogi helyzetben volt, mint akinek a kötelező védelem ellenére nincs védője. A II. rendű terhelt és a VIII. rendű terhelt közötti érdekellentét nem csak e terhelteket érintette, mert a VIII. rendű terhelt vallomásaiban a többi terhelt-társait is terhelte, ezért az érdekellentét ezen terheltekre is kihatott az eljárás során.
- [10] A fentiek alapján a II. rendű terhelt esetében a hivatkozott tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértést vétett. Egyben a II. rendű terhelt meghatalmazott védője jelezte, hogy a VIII. rendű terhelt védője a VIII. rendű terhelt javára felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, amelynek során a Kúria a 2020. május 12. napján meghozott Bfv.III.618/2019/18. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék 24.B.952/2015/160. számú és a Fővárosi Ítéletábla 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletét a VIII. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [11] A Legfőbb Ügyészség BF.560/2021/2. számú átiratában a II. rendű terhelt meghatalmazott védőjének a felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.
- [12] Kifejtette, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel a 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. A Be. 659. (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 44. § (4) bekezdés alapján több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek. A korábbi Be. 45. § (1) bekezdés c) pontja szerint nem lehet védő, aki a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsított, vagy akinek az érdeke a terheltével ellentétes.
- [13] Több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek. Nem valósul meg eljárási szabálysértés, ha azoknak a terhelteknek a védelmét - akiknek az érdekei nem ellentétesek - ugyanaz a védő látja el. Az, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e, kizárólag a védekezésüknek, illetve a vallomásuknak a tartalma alapján dönthető el (BH 2009.200.).
- [14] Ezen túlmenően hivatkozott arra is, hogy a Kúria több eseti döntésében kifejtette, hogy a korábbi Be. 44. § (4) bekezdésének a helyes értelmezése szerint kizáró ok akkor létesül, ha akár a kirendelt, akár a meghatalmazott védő egyidejűleg látja el az egymással érdekellentétben lévő terheltek védelmét (BH 2013.329., BH 2014.332., Bfv.I.1873/2017/7.). Jelen ügyben a II. rendű és a VIII. rendű terhelt érdekében nem ugyanaz a védő járt el, hanem csak kirendelt védőiket helyettesítette különböző alkalmakkor ugyanaz az ügyvéd. A védő helyetteseként eljáró ügyvéd védői jogállása kizárólag arra az eljárási cselekményre állt fenn, amikor helyettesítő védőként eljár, ennek során pedig az általa védett terhelttel érdekellentétben álló terhelt védelmét egyidejűleg nem látta el, ilyen személlyel megbízási vagy kirendeléses jogviszonyban nem állt. A helyettes védőként történő eljárás az ügyvéd számára az egész büntetőeljárásra nézve védői jogviszonyt nem keletkeztetett, ezért a másik terhelt védőjének helyettesítése alkalmával vele szemben olyan körülmény nem állt fenn, amely miatt védőként nem járhatott volna el.

- [15] Mindezek tükrében a Kúria Bfv.III.618/2019/18. számú végzésében kifejtett érveléssel nem értett egyet. Érvelése szerint téves az a megközelítés, hogy - bár különböző időben - egyazon személy volt hivatva arra, hogy ellássa annak a védelmét, aki nem tesz vallomást, azzal, aki előbbire terhelő vallomást tesz, az nyilvánvaló perjogi érdekellentétet jelentene, mivel a törvény csak több terhelte érdekében egyidejűleg történő eljárással szemben támasztotta az érdekellentét hiányának feltételét.
- [16] A fentiek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a Fővárosi Törvényszék 24.B.952/2015/160. számú és a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletét II. rendű terhelte tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában tartsa fenn.
- [17] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy II. rendű terhelte védőjének felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint alapos.
- [18] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a vádról rendelkező, jogerős ítélettel szemben, ami kizárólag a 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról (továbbiakban: Be.) 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.
- [19] 1. A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel a 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.
- [20] Be. 659. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának a felülvizsgálati indítvány elbírálása során az alapeljárás idején hatályban volt Be. alapján kell vizsgálnia a bíróságok eljárásának törvényességét.
- [21] A felülvizsgálat alapját csak a bírósági eljárásban vétett - a törvényben meghatározott - eljárási szabálysértések képezhetik, így a nyomozás és ügyészségi eljárás során esetlegesen megvalósult eljárási szabálysértések ún. relatív (feltétlen hatályon kívül helyezést nem eredményező) eljárási szabálysértésnek minősülnek, ezért e rendkívüli jogorvoslatra nincs törvényes lehetőség. Így a nyomozás során vétett eljárási szabálysértésre hivatkozás a felülvizsgálati eljárás alapját nem képezheti.
- [22] 2. A II. rendű terhelte védője a sérelmezett feltétlen eljárási szabálysértés tény alapját abban jelölte meg, hogy a II. rendű terhelte a nyomozás során a bűncselekmény elkövetését nem ismerte el, ugyanakkor nem tett vallomást. Ezzel szemben a VIII. rendű terhelte - már a nyomozás során - a gyanúsított meghallgatása során, a későbbiekben a vád tárgyává tett bűncselekmények tekintetében II. rendű terhelte is terhelő vallomást tett.
- [23] 3. Az iratok alapján a Kúria megállapította, hogy a 2017. október 17. napján megtartott tárgyaláson a II. rendű terhelte védelmében ügyvéd1 helyetteseként ügyvéd3 járt el (152. ssz. tárgyalási jegyzőkönyv). E tárgyalási napokon bizonyításfelvétel történt, amit később az elsőfokú bíróság nem ismétel meg. A II. rendű terhelte a bírósági eljárás során sem tett vallomást, míg a VIII. rendű terhelte a - nyomozati vallomásaival - egyezően terhelte a II. rendű terhelte.
- [24] A 2017. április 4. és a június 15. napján megtartott tárgyalási napokon a VIII. rendű terhelte védelmében ügyvéd2 helyetteseként ügyvéd3 járt el (134. sorszámú. és 140. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv). A 2017. november 7., november 14. és 2018. január 12. valamint 2018. január 18. napján megtartott tárgyalásokon a VIII. rendű terhelte védelmében ügyvéd2 helyetteseként ugyancsak ügyvéd3 vett részt. E tárgyalási napokon a perbeszédre és az ítélethirdetésre került sor (153. és 160. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv).
- [25] 4. Az elsőfokú bírósági eljárás időszakában a korábbi Be. volt hatályban. A korábbi Be. 43. § (1) bekezdés c) pontja szerint nem lehet védő, aki a terhelte érdekével ellentétes magatartást tanúsított, vagy akinek az érdeke a terheltevel ellentétes. A korábbi Be. 44. § (4) bekezdése szerint több terhelte érdekében ugyanaz a védő nem járhat el, ha a terheltek érdekei ellentétesek. A következetes bírói gyakorlat szerint ennek a rendelkezésnek a helyes értelmezése alapján kizáró ok akkor létesül, ha

akár a kirendelt, akár a meghatalmazott védő egyidejűleg látja el az egymással érdekellentétben lévő terheltek védelmét. A terheltek közötti érdekellentét pedig kizárólag a védekezésüknek, illetve a vallomásuknak a tartalma alapján dönthető el. Az érdekellentét csak attól az időponttól állapítható meg, amikor az egyes terhelti vallomások között az ellentmondások felmerülnek (BH 2013.329., Legf. Bír. Bfv.I.593/2008., BH 2009.200.; Bfv.III.264/2010/6.; BJD 1689.; BJD 3494.).

- [26] A meghatalmazott védő és a kirendelt védő kötelezettsége, hogy akadályoztatása esetén helyettesítéséről gondoskodik (EBH 2005.1298., BH 2013.329.).
- [27] A fentiek tükrében - az iratok alapján - a Kúria megállapította, hogy a VIII. rendű terhel - a II. rendű terhelten is terhelő - ténybeli beismerő vallomást tett; a II. rendű terhel viszont az eljárás során nem tett vallomást, s ez a perjogi helyzet az alapügyben az eljárás kezdetétől az eljárás végéig változatlan maradt. Továbbá az eljárás során mindkét terhel esetében a védő részvétele kötelező volt az eljárásban. A bírósági eljárás során a II. rendű terhel érdekében eljáró meghatalmazott és a VIII. rendű terhel érdekében eljáró kirendelt védőt ugyanaz az ügyvéd helyettesítette. Ez olyan, egy személyben megnyilvánuló érdekösszetettség, ami nem különíthető el perjogi érdekek mentén. „Másként szólva - bár különböző időben - egyazon személy volt hivatva arra, hogy ellássa annak a védelmét, aki nem tesz vallomást, és annak a védelmét, aki előbbire terhelő vallomást tesz. (...) Következésképpen az egyazon védő két terhel érdekében eljárásnak perjogi helyzete fennmaradt, ami - értelemszerűen - ellenérdekeltséget jelent, egyébként mindkét érintett terhel tekintetében.” {Kúria Bfv.III.618/2019/18. számú végzés [38] és [43] bekezdés}.
- [28] A Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra tekintettel a Kúria utal arra, hogy a korábbi Be. szabályozása 5. § (1) és (3) bekezdése értelmében a terhelnek joga, hogy védekezhessék. A terhelten megillető jog azt jelenti, hogy a terhel egyrészt a védekezéshez biztosított valamennyi eljárási jognak a jogosultja, másrészt kedvezményezettje a védő által ellátott tevékenységnek, végül pedig lehetősége van arra, hogy megválassza védőjét. A védő tevékenysége az eljárási jogok maradéktalan érvényesülésére, valamint a terhel szempontjából legkedvezőbb álláspont képviseletére és elfogadtatására irányul (BH 2004.456.). A korábbi Be. 44. § (1) bekezdése alapján védőként meghatalmazás vagy kirendelés alapján ügyvéd, illetőleg külön törvényben foglalt feltételek esetén európai közösségi jogász járhat el. A korábbi Be. 50. § (1) bekezdés e) pontja előírja, hogy a védő köteles akadályoztatása esetén - előre nem ismert elháríthatatlan akadály felmerülése kivételével - helyettesítéséről gondoskodni, amennyiben az eljárási cselekményen védő részvétele kötelező. A korábbi Be. a meghatalmazott, illetve a kirendelt védő helyetteseként eljáró védő tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, ami a terhel érdekében történő eljárási kötelezettségét korlátozná. Így a korábbi Be. 44. § (4) bekezdése alapján a több vádlott védelmét ellátó védő vonatkozásában hivatalból vizsgálendő érdekellentét megléte a kirendelés vagy meghatalmazás alapján eljáró védő helyetteseként eljáró védő esetében is kizáró okként értékelendő.
- [29] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárása során a II. rendű terhel vonatkozásában a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést vétett, ami a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálati ok megállapítását megalapozza. A törvénysértés szükségszerű következménye a megsemmisítés (kasszáció): a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása.
- [30] IV. Mindezek alapján a Kúria - miután nem észlelt olyan más eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva II. rendű terhel védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Törvényszék 24.B.952/2015/160. számú, illetőleg a Fővárosi Ítéletábla 5.Bf.221/2018/47. számú ítéletét II. rendű terhel tekintetében a Be. 663. § (2) bekezdése b) pontja alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot e terhel esetében új eljárásra utasította.
- [31] A Kúria a Be. 663. § (3) bekezdése szerint előírja, hogy a megismételt eljárást az eljárási szabályok maradéktalan betartásával, soron kívül [Be. 79. § (1) bekezdés c) pont] kell lefolytatnia.

- [32] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az indítványt érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2021. október 26.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Gimesi Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró

A Kúria Bfv.I.450/2021/9. számú végzése 2021. október 26. napján vált véglegessé.

Budapest, 2021. október 26.

. Csák Zsolt s.k.
a tanács elnöke